

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์ Nakhabut Paritat Journal

ISSN 3027-7779 (Online)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567 Vol. 16 No. 2 May - August 2024

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 1 หมู่ 4 ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280
Research and development institute Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat 80280

Received: March 7, 2022

Revised: August 28, 2024

Accepted: August 30, 2024

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

The Approaches to the Creation of Capacity Management of Natural Resources
and Environment with Community Participation
in Don Ruak Subdistrict, Don Tum District, Nakhon Pathom Province

พรพิมล ขำเพชร*

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: Pornpimon.kam@rmutr.ac.th

Pornpimon Kampetch *

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วม ผลกระทบ วิธีการอนุรักษ์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประชาชนในชุมชน เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเกษตรกรรม โดยใช้ทรัพยากรดิน และทรัพยากรน้ำ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรมีการวางแผนใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ สำหรับวิธีการจัดการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการนำเศษวัสดุมาเป็นของใช้ใหม่ สำหรับแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน คือ 1) ควรมีการสร้างการรับรู้ และความเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) ควรมีการปรับปรุงนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการผลิต และการค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ทดแทนการใช้ทรัพยากรจากแหล่งธรรมชาติ 3) ควรมีการสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น มีการจัดตั้งกลุ่มรักษาสีสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม; การมีส่วนร่วมชุมชน, ประสิทธิภาพ

Abstract

This research is a survey research to study benefits, level of participation, impact, conservative method, and management of natural resources and environment under the concept of circular economy of community members to bring about approaches to the creation of capacity management of natural resources and environment with community participation in Don Ruak, Don Tum District, Nakhon Pathom province. The population sample is 400 participants who are older than 20 years. The methods used for narrative analysis of statistical data are multistage sampling and survey questionnaires. This includes frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research result revealed that the population benefits from natural resources and the environment in agriculture by utilizing land resources and water resources. The level of community participation and the impact on the management of natural resources and the environment are at the medium level. The process of conserving natural resources and the environment is planning to benefit from the use of resources. The management methods related to the circular economy include rehabilitating, recycling, and reusing. Additionally, the approaches to the creation of capacity management of natural resources and environment such as community participation are 1) creating perception and understanding of the importance of rehabilitating nature balance and maximizing the use of resources, 2) improving and introducing new techniques in production as well as new research instead of utilizing natural resources, 3) creating community activities with people's participation in the management of natural resources and environment in the community such as starting an environmental group.

Keywords: Management of Natural Resources and Environment; Community Participation; Efficiency

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันมาจากการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างฟุ่มเฟือย ทำให้ประชาชนต้องรับผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจากมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากรที่ต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพ และการขยายตัวของเมือง โดยประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนานั้นการรณรงค์เพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นการแก้ปัญหาจากรากฐานของปัญหา กล่าวคือ ชุมชนถือกลุ่มบุคคลสำคัญที่เป็นผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้ที่รับผลประโยชน์และผลกระทบเช่นกัน จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของชุมชนเป็นอย่างมาก (Ketsakul, 2015, p. 118)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตกตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน มีพื้นที่ 2,168.32 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ เป็นศูนย์กลางของความเจริญทางเศรษฐกิจ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอย่างวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร พระราชวังสนามจันทร์ ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำลำพญา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน จึงถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญอย่างการทำเกษตรปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการทำเกษตรแบบผสมผสาน จังหวัดนครปฐมมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ขึ้นทะเบียนกรมโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 3,325 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหาร โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับพลาสติก และโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสารเคมี ที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่าง ๆ ตามมา อาทิเช่น กลิ่นเหม็น น้ำเสีย ฝุ่นละออง/เขม่าควัน เสียงดัง และขยะมูลฝอย (Nakhon Pathom Provincial Public Health Office, 2017, p. 4) เช่นเดียวกับข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐมพบปัญหาคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม-เสื่อมโทรมมาก หรือการปนเปื้อนของสิ่งสกปรกในแม่น้ำลำคลองที่เกิดจากแหล่งกำเนิดประเภทชุมชนและการปศุสัตว์เป็นสำคัญ ตลอดจนปัญหาดินเปรี้ยว การพังทลายของดิน และการใช้สารเคมีในเกษตรกรรมที่ทำให้มีสารเคมีตกค้างอยู่ในดินเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้คุณภาพดินเสื่อมโทรมลง (Nakhon Pathom Provincial Office, 2019, p. 85)

ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ 12 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,129 ไร่ พื้นที่ราบลุ่มและเต็มไปด้วยป่าไม้รวก ชาวบ้านจึงได้พากันขนานนามว่า “บ้านดอนรวก” มีหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านดอนรวกเล็ก หมู่ที่ 2 บ้านสวนใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านสระสี่เหลี่ยม หมู่ที่ 4 บ้านห้วยกรด และหมู่ที่ 5 บ้านดอนรวกใหญ่ ประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายชนชาวจีน อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม เนื่องจากสภาพดินเหมาะแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างมาก อันเนื่องจากลักษณะดินเป็นดินเหนียวมีสีน้ำตาลปนเทา ระบายน้ำไม่ดีคุณภาพของดินเป็นกรด และมีแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ ลำน้ำสายท่าเรือบางพระ จำนวน 1 จุด และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ บ่อบาดาล จำนวน 16 จุด ทั้งนี้ นักวิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการบริการวิชาการภายใต้โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) (มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ) ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรภายในตำบลดอนรวกมีการใช้สารเคมีในการทำเกษตร สอดคล้องกับปัญหาของประชาชนในพื้นที่ เช่น ปัญหาด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค มีสาเหตุจากน้ำบาดาลมีฝุ่นตะกอนปะปนอยู่ ปัญหาด้านการประกอบอาชีพภาคเกษตรที่เกษตรกรขาดความรู้ในการพัฒนาด้านเกษตรและมีการใช้สารเคมีในการผลิตทำให้สารเคมีตกค้างในดิน ดินเสื่อมสภาพ สัตว์น้ำตาย เป็นต้น (Nakhon Pathom Provincial Office, 2019, p. 101) อันเนื่องมาจากไม่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จึงเป็นเรื่องที่สำคัญหากในพื้นที่มีรูปแบบหรือวิธีการปฏิบัติอย่างมีระบบในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ หรือมีเพิ่มขึ้น ไม่ถูกทำลายจนเกินขอบเขต อาศัยเทคนิคทั้งการป้องกัน การรักษา และการแก้ไข ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Participation in Benefit-Sharing) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) (Yuekyen, 2012, p. 33; Yeanyong, 2018, p. 121; Kampetch, Pasukree & Sriharan, 2021, p. 520) ที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยาวนาน ประกอบด้วย การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริม ปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากร การกำหนดบทลงโทษ ผู้ทำลายทรัพยากรในชุมชน การบูรณะฟื้นฟู ปรับปรุง ทรัพยากรให้คงสภาพเดิม และการแสวงหาทรัพยากรเพิ่มเติม ตลอดจนการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ (Mahapian, 2016, p. 131)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ต้องเร่งให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงสนใจศึกษาการใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วม และผลกระทบจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ตลอดจนวิธีการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประชาชน เพื่อนำมาสู่แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ให้มีการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยาวนาน อีกทั้งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุมชนจะเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอ ดอนตูม จังหวัดนครปฐม
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และผลกระทบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
3. ศึกษาวิธีการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประชาชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
4. เสนอแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร คือ ประชาชนอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ ข้อมูลจำนวนประชากรที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำแนกตามช่วงอายุ และเพศ ของสำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปี พ.ศ. 2563 จำนวน 3,155 คน

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากทราบจำนวนประชากร (ประชาชนอายุ ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป) ที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงเลือกกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973)

โดยคำนวณขนาดตัวอย่างได้เท่ากับ 355 หน่วยตัวอย่าง สำหรับการสำรวจครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 หน่วยตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยศึกษาเอกสาร รายงานวิจัย บทความทางวิชาการอย่างละเอียด และนิยมปฏิบัติการสำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่า 0.66 - 1 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมเกี่ยวกับปริมาณข้อคำถาม หรือความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.958 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

กระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้ให้คำตอบโดยตรง (Personal Interview หรือ Face to Face Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม/ ผลกระทบ ผู้วิจัยกำหนดใช้มาตรวัดแบบอันดับ (Ordinal Scale) (Klinubon, S, 2020, p. 60) จึงนำค่ามาเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ต่อไปนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วม/ ผลกระทบระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีส่วนร่วม/ ผลกระทบระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีส่วนร่วม/ ผลกระทบระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีส่วนร่วม/ ผลกระทบระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีส่วนร่วม/ ผลกระทบระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ การดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ยื่นขอผลการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยนครราชสีมา ตามใบรับรองโครงการเลขที่ NMCEC-0027/2564 ตลอดจนในขณะดำเนินการวิจัยผู้วิจัยขออนุญาตจากแหล่งที่มาของข้อมูลและการนำเนื้อหาการวิเคราะห์ส่งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยินยอม

สรุปผลการวิจัย

ชุมชนตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่อาศัย และการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จากการศึกษา พบว่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นทรัพยากรดินมากที่สุด ร้อยละ 44.00 รองลงมาคือ ทรัพยากรน้ำ เช่น ลำคลองธรรมชาติ และคลองชลประทาน ร้อยละ 31.75 และทรัพยากรสัตว์น้ำ ร้อยละ 5.00 ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.75 ไม่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 41.25 ซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 39.00 รองลงมาคือ ใช้ประโยชน์เพื่ออุตสาหกรรม ร้อยละ 6.00 และใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว 2.50 (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนและการใช้ประโยชน์ ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และการใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน		
ทรัพยากรดิน	176	44.00
ทรัพยากรน้ำ เช่น ลำคลองธรรมชาติ และคลองชลประทาน	127	31.75
ทรัพยากรสัตว์น้ำ	20	5.00
ทรัพยากรแร่ธาตุ เช่น หินทราย	5	1.25
การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน		
ไม่ใช้ประโยชน์	235	58.75
ใช้ประโยชน์ ระบุการใช้ประโยชน์	165	41.25
ใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรม	156	39.00
ใช้ประโยชน์เพื่ออุตสาหกรรม	24	6.00
ใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว	10	2.50

วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วม และผลกระทบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า ภาพรวมประชาชนตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือด้านการลงมือปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.29$) รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.25$) และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.03$) (ดังตารางที่ 2)

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ภาพรวมประชาชนตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง - มาก ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.00$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.86$) (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

การมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
การค้นหาสาเหตุและปัญหา	2.77	1.01	ปานกลาง
1. มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	2.83	1.06	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมในการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	2.73	1.05	ปานกลาง
3. มีส่วนในการเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาของการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	2.75	1.11	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
การวางแผนและการตัดสินใจ	2.66	0.97	ปานกลาง
4. เข้าร่วมวางแผนกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.67	1.06	ปานกลาง
5. เข้าร่วมการกำหนดกติกาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	2.70	1.07	ปานกลาง
6. เข้าร่วมประชุมหรือพิจารณาปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.61	1.08	ปานกลาง
7. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.66	1.09	ปานกลาง
การลงมือปฏิบัติ	3.29	0.97	ปานกลาง
8. การปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.19	1.07	ปานกลาง
9. การช่วยดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.29	1.07	ปานกลาง
10. การร่วมคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง	3.42	1.01	ปานกลาง
11. แนะนำหรือชักจูงให้เพื่อนบ้านเห็นความสำคัญทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.26	1.05	ปานกลาง
การรับผลประโยชน์	3.25	1.11	ปานกลาง
12. รับประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.28	1.17	ปานกลาง
13. การพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมกิจกรรมและโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.23	1.16	ปานกลาง
14. ทราบถึงคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.25	1.18	ปานกลาง
การติดตามและประเมินผล	3.03	1.09	ปานกลาง
15. การติดตามกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.00	1.18	ปานกลาง
16. การเข้าร่วมประชุมผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานรับผิดชอบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	2.99	1.17	ปานกลาง
17. ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน	3.09	1.11	ปานกลาง
ภาพรวม	3.00	0.89	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านเศรษฐกิจ	2.86	0.75	ปานกลาง
1. ได้รับการจ้างงาน	2.78	0.86	ปานกลาง
2. รายได้เพิ่มขึ้น	2.87	0.86	ปานกลาง
3. หนี้สินลดลง	2.88	0.91	ปานกลาง
4. ค่าใช้จ่ายลดลง	2.86	0.87	ปานกลาง
5. การออมเพิ่มขึ้น	2.93	0.86	ปานกลาง
ด้านสังคม	3.65	1.09	มาก
6. มีความรักความสามัคคีกัน	3.68	1.17	มาก
7. มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.68	1.17	มาก
8. เห็นความสำคัญในการทำกิจกรรม	3.57	1.19	มาก
9. มีเครือข่ายจากภายนอก	3.67	1.23	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.00	0.68	ปานกลาง
10. สภาพที่ดินมีประสิทธิภาพในการเพาะปลูก	3.19	0.88	ปานกลาง
11. คุณภาพของแหล่งน้ำดีขึ้น	3.21	0.94	ปานกลาง
12. ปริมาณขยะลดลง	2.87	0.79	ปานกลาง
13. การลดใช้ยาฆ่าแมลงและยาปราบศัตรูพืช	2.73	0.93	ปานกลาง
ภาพรวม	3.15	0.67	ปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 3 วิธีการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประชาชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีวางแผนใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด ร้อยละ 65.00 รองลงมาคือ การร่วมการบูรณะฟื้นฟู ปรับปรุง ทรัพยากรให้คงสภาพเดิม ร้อยละ 23.75 และการร่วมกิจกรรมที่อนุรักษ์ทรัพยากรกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและคนในชุมชน ร้อยละ 22.75 (ดังตารางที่ 4) สำหรับวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประชาชนในตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า วิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่วนใหญ่คือ การซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ (Repair) มากที่สุด ร้อยละ 57.00 รองลงมาคือ การนำกลับมาใช้ซ้ำ ยืดอายุการใช้งาน และใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น ขวดแก้ว ถังพลาสติก กล่องกระดาษ (Reuse) ร้อยละ 47.75 และ การนำเศษวัสดุมาเป็นของใช้ใหม่ หรือเพิ่มความสวยงาม (Return) ร้อยละ 45.75 (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
การวางแผนใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์	260	65.00
การกีดกันผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรในเขตของชุมชน	65	16.25
การร่วมกำหนดบทลงโทษผู้ที่ทำลายทรัพยากรในชุมชน	73	18.25
การสำรวจ/ตรวจสอบทรัพยากรในเขตรับผิดชอบของชุมชน	78	19.50

วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมกิจกรรมที่อนุรักษ์ทรัพยากรกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและคนในชุมชน	91	22.75
การร่วมการบูรณะฟื้นฟู ปรับปรุง ทรัพยากรให้คงสภาพเดิม	95	23.75
การเผยแพร่ความรู้ในการดูแลทรัพยากรในชุมชน	65	16.25
การแนะนำเพื่อนบ้านให้ทราบถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน	74	18.50
การแสวงหาทรัพยากรอื่น ๆ เพิ่มเติม	25	6.25

ตารางที่ 5 วิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

วิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	จำนวน	ร้อยละ
การหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่อาจทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทั้งเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม หรือ ขยะมีพิษอื่น ๆ (Refuse)	119	29.75
การเลือกใช้สินค้าที่เป็นรูปแบบชนิดเติม เช่น ถังเติม (Refill)	131	32.75
มีการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ (Repair)	228	57.00
การนำเศษวัสดุมาเป็นของใช้ใหม่ หรือเพิ่มความสวยงาม (Return)	183	45.75
การนำกลับมาใช้ซ้ำ ยืดอายุการใช้งาน และใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น ขวดแก้ว ถุงพลาสติก กล่องกระดาษ (Reuse)	191	47.75
การนำขยะรีไซเคิลไปแปรสภาพผ่านกระบวนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่ (Recycle)	120	30.00
การลดการบริโภคและหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของสิ่งของต่าง ๆ (Reduce)	64	16.00
การซื้อสินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Rethink)	74	18.50
การนำขยะพลาสติกมาผ่านกระบวนการสังเคราะห์ให้กลายเป็นวัสดุใหม่ ๆ เพื่อนำมา ออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่อีกประเภทหนึ่ง (Redesign)	23	5.75

วัตถุประสงค์ที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

1. แนวทางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนัก ห่วงแหน และเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน การมีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งน้ำ และต้นไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่สีเขียว เป็นต้น
3. แนวทางการสร้างกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการกำหนดนโยบายและวางแผนในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ตลอดจนการใช้มาตรการทางกฎหมายหากพบผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทางที่ผิด

การอภิปรายผล

ในปัจจุบันทั่วโลกต่างเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการใช้ประโยชน์กันอย่างฟุ่มเฟือย และไม่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว อาทิ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กในเขตเมืองใหญ่ และพื้นที่อุตสาหกรรม อันส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพของประชาชนเป็นจำนวนมาก (Simachaya, 2020, p. 64) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องให้ความสำคัญ โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในชุมชนตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่ออุตสาหกรรม และเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรดินมากที่สุด รองลงมาคือ ทรัพยากรน้ำ สอดคล้องกับข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินโดยทรัพยากรดินมีบทบาทสำคัญในการเป็นปัจจัยการผลิต ที่ใช้ประโยชน์การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการลงมือปฏิบัติ รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง-มาก ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการศึกษา Sintunava, Chaiprasit & Sommati (2021, p. 149) ได้อธิบายว่า “การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจประเทศจะต้องเป็นการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วยจึงจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน”

ทั้งนี้ หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือเป็นสิทธิในการดูแลรักษาทรัพยากรของชุมชนให้คงอยู่ เนื่องจากหลักของสิทธิชุมชนให้ความสำคัญของการใช้ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ผ่านกระบวนการจัดการในชุมชน เช่น การกำหนดโครงสร้างผู้รับผิดชอบ ออกกฎเกณฑ์เพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังที่ Intachaiwong & Singhkanate (2019, p. 183) ศึกษาสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนในประเทศไทยภายใต้ทฤษฎีของ Elinor Ostrom ซึ่งพบว่าชุมชนถือเป็นหน่วยทางสังคม เป็นสิ่งที่มีตัวตนทางกายภาพโดยตามรัฐธรรมนูญชุมชนย่อมมีสิทธิต่าง ๆ ในการจัดการ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรมีการวางแผนใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ การร่วมการบูรณะฟื้นฟู ปรับปรุง ทรัพยากรให้คงสภาพเดิม และการร่วมกิจกรรมที่อนุรักษ์ทรัพยากรกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและคนในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Kampetch & Hirunsathaporn (2021, p. 154) ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ส่งผลต่อนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์และการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าปัจจัยการอนุรักษ์มีความสำคัญต่อนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เดินทางโดยชุมชน โดยพิจารณาควบคู่ไปกับการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลงโทษผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน การรับรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติผ่านกิจกรรมสามารถสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสำหรับวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ (Repair) มากที่สุด รองลงมาคือ การนำกลับมาใช้ซ้ำ ยืดอายุการใช้งาน และใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น ขวดแก้ว ถุงพลาสติก กล่องกระดาษ (Reuse) และการนำเศษวัสดุมาเป็นของใช้ใหม่ หรือเพิ่มความสวยงาม (Return) สอดคล้องกับการศึกษาของ Promsaka Na Sakolnakorn & Leknoi (2021, p. 362) ที่ได้ศึกษาการจัดการขยะชุมชนภายใต้แนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า ประชาชนเพียงส่วนน้อยที่มีการคัดแยกขยะในครัวเรือน โดยมีหน่วยงานภาครัฐในระดับตำบลอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ส่งเสริมและมีความพยายามในการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาปรับใช้ภายใต้หลักการ

3 R คือ ใช้น้อยลง ใช้น้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ ด้วยการให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อนำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ไปขายเพื่อเพิ่มรายได้มาช่วยเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อีกทั้งวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรมีการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การคัดแยกขยะรีไซเคิลขายเพื่อสร้างรายได้ โครงการขยะแลกไข่ โครงการธนาคารขยะเพื่อนำไปขายและนำรายได้ส่วนหนึ่งไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานหรือองค์กรระดับจังหวัดควรมีการกำหนดให้หน่วยงานย่อยในระดับอำเภอ มีโครงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
2. ผู้บริหารองค์กรท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แบบมีส่วนร่วมให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เนื่องจากผลงานวิจัยพบว่าในพื้นที่ตำบลดอนรวกมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน และทรัพยากรน้ำมากที่สุด ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ควรมีการอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านั้น ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างการรับรู้ และความเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ ผ่านการนำเสนอความรู้ให้เหมาะสมแก่วัย ภูมิปัญญา สถานที่ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เช่น มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่แต่ละวัยให้ความสนใจ

2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ควรมีการปรับปรุงวิธีการใหม่ ๆ ในการผลิต และการค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ทดแทนการใช้ทรัพยากรจากแหล่งธรรมชาติ ตลอดจนการทำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ เช่น การลดการใช้สารเคมี การปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน การทำการเกษตรด้วยระบบสมาร์ทฟาร์มเมอร์ เป็นต้น

3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมควรมีการสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น มีการจัดตั้งกลุ่มรักษาสีสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากผู้นำชุมชนพร้อมกับหน่วยงานภาครัฐร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ให้คนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันลงมือปฏิบัติ ร่วมกันรับผลประโยชน์ ร่วมกันติดตามและประเมินผล เช่น มีการจัดโครงการประกวดในการจัดการหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนแต่ละหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น งบประมาณใช้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ การกำหนดนโยบายภาครัฐ
2. ควรมีการศึกษาที่ใช้สถิติที่สูงขึ้น เช่น สถิติอนุमान จะทำให้ผลงานเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาภาพอนาคตของผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (สัญญาเลขที่ C01/2565)

References

- Intachaiwong, O. & Singhkanate, B. (2019). Community Right the Management of Natural Resources and Environment Maintenance in a Balanced and Sustainable: Study the Appropriateness of Applying the Theory of Elinor Ostrom in Thailand. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 9(1), 182-192. (in Thai)
- Kampetch, P. & Hirunsathaporn, W. (2021). Success Factors Influencing Innovation and Creativity in Management of Community-Based Tourism in Thailand. In *The First RICE International Conference Proceedings 2021, 7-9 July 2021, Nakhon Pathom, Thailand*. 147-156. (in Thai)
- Kampetch, P., Pasukree, R. & Sriharan, P. (2021). Guidelines for Sustainable Tourism Management in Thailand: A Case Study of Community - Based Tourism. In *The 15th Rambhai Barni National Conference 17 December 2021, Rambhai Barni Rajabhat University*, 514-523. (in Thai)
- Ketsakul, L. (2015). *Public Participation in Environmental Management: A Case Study of Banthungsri Community Rongkwang, Phrae Province, Thailand*. Retrieved 2024, August 27, from <https://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2558/b190458.pdf>
- Klinubon, S. (2020). *The study of participation of community contributed to the success of community development guided by the philosophy of sufficiency economy at Banhuakhaojeen, tambon Hoyyangtone, Paktor district*. Retrieved 2024, August 28, from <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2696/1/58260307.pdf>
- Mahapian, J. (2016). Natural Resources and Environment Management. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, 3(2), 129–141. (in Thai)
- Nakhon Pathom Provincial Office. (2019). *Nakhon Pathom Province 4-Year Development Plan (2018-2021)*. Retrieved 2022, February 21, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER1/DRAWER022/GENERAL/DATA0001/00001321.PDF>. (in Thai)
- Nakhon Pathom Provincial Public Health Office. (2017). *Occupational and Environmental Health Profile: OEHP Nakhonpathom*. Retrieved 2022, February 21, from http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads/OEHP/2563/Full_OEHP/630429_ECO_Nakhonpathom.pdf. (in Thai)
- Para, S. (2014). *Natural Resource and Environment*. Bangkok: S. Asia press (1939). (in Thai)
- Parnpechra, S. (2009). *Problems in the Use of Natural Resources Affecting Community Way of Life and Culture*. Bangkok: Dhurakij Pundit University.
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. & Leknoi, U. (2021). Community Waste Management under the Circular Economy Concept of Local Administrative Organizations. *Humanities and Social Sciences Journal of Pibulsongkram Rajabhat University*, 15(2), 362-373. (in Thai)

- Sintunava, S., Chaiprasit, S. & Sommati, J. (2021). Natural Resources and Environmental Laws Affecting Thailand Environmental Management for Economic Development. *APHEIT Journal*, 27(2), 149-161. (in Thai)
- Simachaya, W. (2020). New Normal and Opportunities for Sustainable Management of Natural Resources and the Environment. *Journal of Vocational Institute of Agriculture*, 4(2), 64-81. (in Thai)
- Yamane. T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.
- Yeanyong, T. (2018). People's Participation Affecting Local Development In Nakhon Nayok Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(2), 191-135. (in Thai)
- Yuekyen, W. (2012). People's participation of natural resources and environment conservation in Hua Hin municipal, Hua Hin district, Prachuap Khiri Khan Province. *Sripatum Chonburi Journal*, (2012), 31-38. (in Thai)

ผู้เขียน

ดร.พรพิมล ขำเพชร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พื้นที่บึงพระพิมุข จักรวรรดิ
เลขที่ 264 แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100
E-mail: Pornpimon.kam@rmutr.ac.th

